

PATRICK MODIANO

Dora
Bruder

Traducere din limba franceză
SIMONA BRÂNZARU

Dora Bruder / Patrick Modiano ; trad.: Simona Brânzaru. –
București : Editura RAO, 2014
ISBN 978-606-609-801-4

I. Brânzaru, Simona (trad.)

821.133.1-31=135.1

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

PATRICK MODIANO
Dora Bruder
© Editions Gallimard, 1997

Traducere din limba franceză
SIMONA BRÂNZARU

© Editura RAO, 2014
pentru versiunea în limba română

2014

ISBN 978-606-609-801-4

A cum opt ani, într-un jurnal de demult –
Paris-Soir, din 31 decembrie 1941, la pa-
gina trei am dat peste rubrica „De ieri până azi“,
în josul căreia am citit:

PARIS

A dispărut o tânără, Dora Bruder, 15
ani, 1,55 m, față ovală, ochi căprui-
cenușii, haină sport gri, pulover vișiniu,
fustă și pălărie bleumarin, pantofi sport
maro. Dacă dispuneți de vreo infor-
mație, adresați-vă familiei Bruder, bule-
vardul Ornano nr. 41, Paris.

Cunosc de multă vreme bulevardul Ornano.
În copilărie o însoțeam pe mama în bazarul din
Saint-Ouen. Coboram din autobuz la poarta
Clignancourt și uneori la primăria din arondis-
mentul XVIII. Asta se întâmpla de fiecare dată
în după-amiaza de sâmbătă sau de duminică.

Iarna, pe trotuarul bulevardului ce se întindea
de-a lungul cazărmii Clignancourt, în mijlocul
numeroșilor trecători, stătea lângă aparatul său,

Respectiv, așezat pe un tripied, un fotograf gras, cu nasul bubos și cu ochelari rotunzi, care propunea „o fotografie suvenir“. Vara se posta pe dalele de la Deauville, în fața barului Soleil. Aici avea clienți. Însă acolo, la poarta Clignancourt, părea că trecătorii nu vor să se fotografieze. Purta un pardesiu vechi, iar un pantof îi era găurit.

Îmi amintesc de bulevardele Barbès și Ornano pustii, într-o după-amiază însoțită de duminică din mai 1958. Din cauza evenimentelor din Algeria, la fiecare intersecție erau postați agenți.

În iarna lui 1965 mă aflam în acest cartier. Aveam o prietenă care locuia pe strada Championnet. Ornano 49–20.

Pe atunci valul de trecători de duminică mergând pe lângă cazarmă trebuie că-l luase cu el pe fotograful cel gras, însă nu m-am dus niciodată să verific. Oare la ce servise cazarma? Mi s-a spus că adăpostise trupele coloniale.

Ianuarie 1965. Pe la orele șase întunericul se lăsa peste intersecția bulevardului Ornano cu strada Championnet. Deveneam invizibil, mă confundam cu acest apus, cu acele străzi.

Ultima cafea, la capătul bulevardului, pe partea cu numere pare, se numea Verse Toujours. În stânga, pe colț cu bulevardul Ney, se găsea o alta, cu un tonomat. La intersecția Ornano-Championnet se aflau o farmacie, două cafenele, din care cea pe colț cu strada Duhesme era mai veche.

Cât am mai așteptat în cafenele astea... Dis-de-dimineată, când nu se luminase încă de ziuă. La sfârșitul după-amiezii, când se însera. Până târziu la ora închiderii...

Duminica seară, pe strada Championnet, în dreptul grădiniței de copii, era parcată o veche mașină sport neagră – mi se pare că un Jaguar. Pe spate avea o plăcuță: „I.R. Invalid de război“. Prezența acestei mașini în cartier mă uimise. Mă întrebam cum o fi arătând proprietarul ei.

Începând cu ora nouă seara, bulevardul era pustiu. Mi se pare că mai văd și acum lumina de la gura de metrou Simplon și, chiar peste drum, pe cea de la cinematograful Ornano de la numărul 43. Clădirea de la numărul 41, aflată înaintea cinematografului, nu-mi atrăsese nicio dată atenția, deși trecusem pe lângă ea ani de zile. Între 1965 și 1968. Dacă dispuneți de vreo informație, adresați-vă familiei Bruder, bulevardul Ornano, nr. 41, Paris.

De ieri până azi. Odată cu trecerea anilor, încurc perspectivele, iernile se suprapun, cea din 1965 peste cea din 1942.

În 1965 nu știam nimic despre Dora Bruder. Dar astăzi, după treizeci de ani, mi se pare că lungile așteptări în cafenelele situate la intersecția Ornano, itinerarele, mereu aceleași – mergeam pe strada Mont-Cenis ca să ajung la hotelurile Roma, Alsina sau Terrass din strada Caulaincourt, de pe colina Montmartre –, și impresiile fugare pe care le-am păstrat: o seară de primăvară când azeam frânturi de discuții pe sub copacii din scuarul Clignancourt, sau iarna, din nou, în timp ce coboram spre Simplon și spre bulevardul Ornano, toate astea nu erau pur și simplu întâmplătoare. Poate că, fără să-mi dau seama, eram deja pe urmele Dorei Bruder și ale părinților săi, prezenți deja acolo, în filigran.

Încerc să găsesc indicii dintre cele mai îndepărtate în timp. Când aveam vreo doisprezece ani și îmi însoțeam mama în bazarul din Clignancourt, undeva pe dreapta, la intrarea într-una dintre acele alei mărginite de standuri, în piața Malik, sau piața Vernaison, un evreu

polonez vindea valize... Valize luxoase din piele obișnuită sau din piele de crocodil, unele din carton presat, saci de călătorie, cutii care aveau lipite etichetele companiilor transatlantice – toate îngrămădite unele peste altele. Taraba lui era sub cerul liber. Îl vedeam mereu cu țigara aprinsă în colțul gurii, iar, într-o după-amiază, mi-a oferit și mie una.

Uneori mergeam la cinematograful de pe bulevardul Ornano. La Clignancourt Palace, din capătul bulevardului, lângă Verse Toujours. Și la cel de la numărul 43.

Mai târziu am aflat că acesta din urmă era un cinematograf foarte vechi. Fusese reconstruit prin anii '30 și semăna cu un pachebot. În mai 1996, am revenit aici. În locul cinematografului fusese construit un magazin. Traversezi strada Hermel și ajungi chiar în fața clădirii cu numărul 41 de pe bulevardul Ornano, adresa indicată în anunțul despre dispariția Dorei Bruder.

O clădire cu cinci etaje, datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Împreună cu imobilul de la numărul 39 formează un singur corp de clădire, înconjurat de bulevard, de pasajul spre strada Hermel și de strada Simplon, care trece prin spatele acestor clădiri. Imobilele sunt asemănătoare. Pe cel de la numărul 39 există o inscripție care dezvăluie numele arhitectului, un oarecare Richefeu, și data la care a fost construit: 1881. Desigur că asta este valabil și pentru cel de la numărul 41.

Respect pe Clădirea de la numărul 41 a fost, înainte de

război și până la începutul anilor '50, un hotel, la fel ca acela de la numărul 39 care se numea Lion d'Or. Înainte de război, la 39 exista, de asemenea, și o cafenea-restaurant ținută de un anume Gazai. N-am aflat cum se numea hotelul de la numărul 41. La începutul anilor '50, la această adresă figurează Societatea de Hotel și Garsoniere Ornano, Montmartre, numerele 12-54. Și, de asemenea, o cafenea, la fel ca înainte de război, al cărei patron se numea Marchal. Cafeneaua nu mai există. Se afla oare în dreapta sau în stânga porții cu două canaturi?

Aceasta dă într-un culoar destul de lung. În capăt de tot, o scară duce spre dreapta.

Trebuie să treacă multă vreme ca să iasă la lumină ceea ce a fost anulat. În registre se mai găsesc mărturii și nu știe unde sunt ascunse, nici care dintre paznici veghează asupra lor și nici dacă aceștia vor accepta să ți le arate. Sau poate că au uitat pur și simplu că aceste registre există.

Este nevoie de puțină răbdare.

Astfel am aflat că, prin 1937-1938, Dora Bruder și părinții ei stăteau deja în hotelul de pe bulevardul Ornano. Locuiau la etajul cinci, într-o cameră cu bucătărie, acolo unde un balcon din fier unește cele două clădiri. La etajul cinci sunt vreo zece ferestre. Două sau trei dintre ele dau în bulevard, iar celelalte sunt orientate spre capătul străzii Hermel și, în spate, spre strada Simplon.

Când am revenit în cartier, în mai 1996, primele două ferestre de la etajul cinci, care dădeau în strada Simplon, aveau închise obloanele ruginite, iar pe balconul din fața lor am observat o grămadă de obiecte amestecate, ce păreau să zacă acolo de mult timp.

Respect pentru în timpul celor doi sau trei ani care au precedat războiul, Dora Bruder trebuie să fi fost înscrisă la una dintre școlile din cartier. Am redactat o scrisoare adresată directorului fiecăreia dintre ele, întrebând dacă numele apare în registre:

Strada Ferdinand-Flocon numărul 8.

Strada Hermel numărul 20.

Strada Championnet numărul 7.

Strada Clignancourt numărul 61.

Mi-au răspuns cu amabilitate. Nici unul nu-i găsisese numele în listele cu elevi din clasele de dinainte de război. În cele din urmă, directorul fostei școli de fete din strada Championnet numărul 69, mi-a propus să vin și să consult eu însumi registrele. Într-o zi am s-o fac. Dar ezit. Vreau să mai sper că numele ei figurează în registrele de acolo. Era școala cea mai apropiată de casă.

Mi-au trebuit patru ani ca să-i descopăr data exactă a nașterii: 25 februarie 1926. Și încă doi ani ca să aflu și locul nașterii: Paris, arondismentul XII. Dar am răbdare. Pot să aștept în ploaie ore în șir.

Într-o după-amiază de vineri a lunii februarie 1996, am fost la primăria arondismentului XII, la serviciul de stare civilă. Funcționarul de

acolo – un tânăr – mi-a dat o fișă pe care trebuia să o completez:

Solicitant: Completați

Numele

Prenumele

Adresa

Solicit copia integrală a certificatului de naștere al

Nume BRUDER Prenume DORA

Data nașterii: 25 februarie 1926

Bifați dacă sunteți:

Solicitantul

Tatăl sau mama

Bunicul sau bunica

Fiul sau fiica

Soțul sau soția

Reprezentantul legal

Aveți o procură și o carte de identitate a persoanei interesate

Se va elibera o copie a certificatului numai persoanelor sus-menționate.

Am semnat fișa și i-am întins-o. După ce a cercetat-o, mi-a spus că nu-mi putea da copia integrală a actului: nu mă înrudeam în nici un fel cu acea persoană.

O clipă am crezut că era una dintre acele santinele ale uitării, însărcinate să păstreze secretul rușinos și să le interzică celor care vor să-l descopere chiar și cea mai mică urmă a existenței cuiva. Dar avea o figură de om

Respectiv, cumsecade. M-a sfătuit să fac o cerere de derogare la Palatul de Justiție, bulevardul Palais numărul 2, secția a III-a a stării civile, etajul 5, scara 5, biroul cu numărul 501. De luni până vineri, între orele 14–16.

Mă pregăteam să trec de poarta mare de fier și să traversez curtea din bulevardul Palais numărul 2, când un gardian mi-a arătat, ceva mai la vale, o altă intrare: cea care permitea accesul la Sainte-Chapelle. Turiștii stăteau la coadă și așteptau între bariere; am vrut să trec direct pe sub portal, dar un alt gardian mi-a atras atenția, printr-un gest brutal, că trebuie să stau la coadă ca toți ceilalți.

La capătul vestibulului, conform regulamentului, trebuia să scoatem toate obiectele de metal din buzunare. Eu nu aveam decât o legătură de chei. Trebuia să o pun pe un soi de covor rulant și să o recuperez de cealaltă parte a unui geam, dar pe moment nu am înțeles nimic din această manevră. Ezitarea mea mi-a atras reproșuri din partea altui gardian. Era un jandarm? Un polițist? Trebuia să-i dau, ca la intrarea în pușcărie, șireturile, cureaua, portofelul?

Am traversat curtea, am luat-o pe un culoar și am intrat într-un hol foarte mare, prin care se perindau bărbați și femei ținând în mâini serviete negre. Unii dintre ei purtau robe de avocat. Nu am îndrăznit să-i întreb pe unde se ajunge la scara 5.

Un paznic așezat îndărătul unei mese mi-a arătat capătul holului. Iar de acolo am pătruns

într-o sală goală, ale cărei ferestre înalte lăsau să intre o lumină cenușie. Degeaba măsuram în lung și în lat această sală, tot nu găseam scara 5. Mă copleșise acea panică și acel vertij pe care le simți în coșmaruri, când nu reușești să ajungi la gară, timpul trece și pierzi trenul.

Pățisem ceva asemănător cu douăzeci de ani mai înainte. Aflasem că tata era internat la Pitié-Salpêtrière. Nu-l mai văzusem de la sfârșitul adolescenței mele. Atunci m-am hotărât să-i fac o vizită neașteptată. Îmi aduc aminte că am bătuit ore întregi prin imensul spital în căutarea lui. Intram în clădiri foarte vechi, în saloane comune cu paturi aliniate, întrebam infirmierele, care îmi dădeau informații contradictorii. Am sfârșit prin a mă îndoii de existența tatălui meu în timp ce tot treceam și treceam prin fața acelei biserici maiestuoase și a corpurilor de clădire ireale, intacte, datând din secolul al XVIII-lea și care îmi aminteau de Manon Lescaut și de vremea în care acest loc servise drept închisoare pentru femei sub sinistrul nume de Spital General, înainte ca ocupantele să fie deportate în Louisiana. Am străbătut întruna curțile pavate până ce s-a lăsat seara. Mi-a fost cu neputință să-mi găsesc tatăl. Nu l-am mai revăzut niciodată.

În cele din urmă am descoperit scara 5. Am urcat etajele. O serie de birouri. Mi s-a indicat unde se află cel cu numărul 501. O femeie tunsă scurt și cu un aer indiferent m-a întrebat ce doresc.